

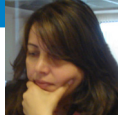
Bir yükseliş öyküsü: İbrahim Dal

1998'de yerle bir olan hayatını satrançla onardı, satrançla yaşama tutundu ve 2013'te şampiyonluğa ulaştı.

Fatma Yılmaz

FIDE Hakemi

fylmazmavikale@gmail.com

Fatma YILMAZ: Öncelikle şampiyonluğunuzdan dolayı kutluyoruz. Şampiyonluğunuzla ilgili sorularımıza geçmeden önce bize biraz kendinizden söz eder misiniz?

İbrahim Dal: Malulen emekli askerim. Evliyim, iki oğlum var!

Yaklaşık on yıldır, görme engellilerle gönüllü olarak çalışıyorum. Bu süreçte bana "Nasıl herkes aynı oranda zeki, güzel, yakışıklı... değilse aynı oranda da göremeyebiliyor. Onun için hangi yönlerimiz zayıfsa, ya da herhangi bir engelimiz varsa durumu kabullenip ona göre ayakta durmamız ve varsa gücümüz birbirimizin hayatını kolaylaştırmamız gerekiyor." düşüncesini aşıladınız. Yine bu süreçte herkesin bir körlük öyküsü olduğunu, bunu kabullenmenin çok da kolay olmadığını, mümkün olabilen en kısa sürede kabullenenlerin ayaklarının üzerinde durma şansının daha yüksek olduğunu gördüm. Sizin de mutlaka bir körlük öykünüz var. Gördüğünüz dünyadan Karanlığın Rengi Beyaz'a geçişiniz, durumu kabullenemeyişiniz, bu süreçte yaşamınızı kolaylaştırmaya çalışan sevdikleriniz, sizi sevenler, her şeye rağmen yaşamak güzel deyişiniz... Kısacası gördüğünüz dönemden bu güne gelişiniz...

Van'ın Gevaş ilçesi Koçak Jandarma Karakol Komutanlığı'nda görevli bulunduğum sıralarda, 25 Eylül 1998

tarihinde, karakolumuzun ölü bölge olarak adlandırdığımız, görmenin zayıf olduğu bölgelerine güvenlik amacıyla tuzaklama yapıyorduk. Bu esnada tuzaklamada kullandığımız el bombalarından biri kazayla elimde infilak etti. Bu kaza sonucunda tamamen görme yeteneğimi kaybettim, her iki kulağımda da yüksek oranda işitme kaybına uğ-

radım. Sol elimi bilekten, sağ elimin de parmaklarının büyük bir çoğunluğunu kaybettim. İç organlarımda da bazı kayıplara uğradım. Bütün bunlara bir de ameliyat üzerine ameliyat eklendi. Yaşanan acıların, umutsuzlukların haddi hesabı yok, ölümü özlediğim de oldu. Bütün bunlara rağmen hayattayım. Yaşamak güzel.

Bu süreçte desteğini esirgemeyen, her türlü sinirime, sıkıntıma, acıma katlanan babamın ve eşimin hakkını ödemem ise elbette mümkün değil.

Görünen o ki o dönemleri atlatmış durumdasınız ve engellerinizle bile dalga geçiyorsunuz. Başta gerçekten yeterince duyamadığınız için sürekli eşinize sorduğunuz "Hoca ne dedi? Hoca ne dedi?" ikileme sorunuz arkadaşlarınızın dilinde, duyamadıkları ya da anlamadıkları her durumda söyleyip gülüyorlar. Belki bunlardan daha da güzeli benzeri sözleri sizin de söyleyip gülüyor olmanız.

Çözümü yoksa insanın durumunu kabullenip ona göre yaşama sarılması gerekiyor. Ben de çektiğim onca sıkıntı sonrasında anladım ki yeniden görme, yeterince duyma şansım yok. Onun için durumumu kabullendim, yaşamımı ona göre düzenledim, gerisine de gülüp geçiyorum. Gülüp geçtiklerim de bazen adeta deyimleşerek esprilere kaynaklık ediyor...

Gelelim satranca... Satranca ne zaman başladınız?

1989 Haziran ayı başlarında ikamet ettiğim ilçede bulunan bir spor kulübüne kaydımı yaptırmıştım. Benden yaklaşık bir ay kadar sonra kaydımı yaptıran bir arkadaşımı hocamın odasında satranç oynadığını gördüm. Hocama yakın olmak istediğim için, arkadaşım-dan bana satranç öğretmesini istedim. Öğretti de! Ben de taşların hareketini öğrenince hocamla satranç oynadım. Sonuç Çoban Matı. Satranç hayatıma işte böyle girdi, kalıcı olması ise kaza sonrası.

Peki, sonrasında nasıl ilerlettiniz ve ilerlettiğiniz satranç hayatınıza ne kattı?

Ben sorunuzun ikinci bölümünden başlayarak yanıtlayayım. Satranç bana hakikati öğretti. Satrançtan anlayan

kişiler için bu şekilde ifade ediyorum. Satranç sadece bir oyun veya spor değil. İçinde birçok sırları içeren hakikattir. Satrançta ilerledikçe bu sırları çözebiliyorsunuz. Arkadaşım bana satrançı anlattığında karmakarışık bir şey gibiydi. Tıpkı çoğumuzun çocuklarımıza daha küçük yaşlardayken yaptığımız birçok nasihatten bir şey anlamadıkları için dinlememeleri gibi. Her sanatı üstadından öğrenmelisiniz. Üstat derken kastım satrançı iyi oynayan değil, iyi öğretendir. “Arkadaşım satrançta üstat birisi olsaydı bana satrançı ilk öğrettiği andan itibaren devam ederdim. Fakat böyle olmadı ve benim başlamamla satrançı bırakmam bir oldu. Onun için o zaman satrançla tanışmış olsam da satranca başlamam bu tanışıklıktan yıllar sonra oldu. 2002 yılında TSK Rehabilitasyon ve Bakım Merkezi Başkanlığı’nda görme engelli gaziler için açılan kurslara katıldım. Diğer gazi arkadaşlarımla engelleri sadece görme olmasına rağmen bilgisayar ve satranç kursunu birincilikle tamamladım. Hiç kimsenin benim bu kursları başarabileceğime inancı yoktu. Kendim dahi başarabileceğime inanamıyordum. Kurs hocaları bu işlerin üstadı olunca ve sonradan kazandığım azimle başarıya ulaştım. Bu azmi de kazandıran yine hocalarımla oldu. Hemen hemen herkes okuma yazma bilse de çocuklarına okuma yazmayı öğretemez. Onun için de çocuklarımızı okullara göndeririz. Satrançı da üstadından öğrenmeliyiz. O zaman satrançta her karenin ve her taşın sırrını çözer ve hakikati daha iyi anlamaya başlarız. Bense, satranç aracılığıyla bir yandan hakikati anlamaya çalışırken bir yandan da yaşama yeniden bağlandım.

Şampiyon olmayı hedeflediğinizi biliyoruz, bu hedefinize ulaşmak için nasıl çalıştınız?

İlk resmi turnuвам 2007 Temmuz ayında Ankara’da görme engelliler arasında yapılan turnuvaydı. Hiçbir açılış bilgisine sahip değildim. Fakat kurs gördüğüm zamanlarda adlarını işittğim Selim ve Kerim Altınok kardeş-

lerle tanıştım. Onlar Türkiye görme engelliler satrancının zirvesinde olan kimselerdi. Onlardan ve turnuvayı düzenleyen kulübün temsilcisi Sinan Saltık’tan satrançla ilgili bazı kaynaklar aldım. Bu kaynaklar bazı ustaların oyunlarını içeren pgn dosyalarıydı. Bilgisayarda onları inceliyor, ezberlemeye çalışıyordum. Hamlelerin yanlış veya doğru olduğunu hiç değerlendirmiyordum çünkü bu bilgilere sahip değildim. 2009 Mayıs ayında Kahramanmaraş’ta yapılan Türkiye Görme Engelliler Şampiyonası’na katıldım. Turnuva öncesinde Kasparov’un bilgisayara karşı oynadığı altı partiyi ezberime almıştım. Bu bilgiler eşliğinde 7 turun sonunda 5 galibiyetle 9. oldum. Bu şekilde 2011 yılına kadar devam ettim. 2011 Eylül başlarında ilçemizde yapılan özel bir turnuvaya Mersin ilinden bir kulüp katıldı. Bu kulübün antrenörleri Türkmenistan milli takımından IM Meylis Annaberdiyev ve eski milli sporculardan Metin Alper’di. Turnuva iki gündü ve bu iki usta turnuvanın ilk günü ilçemizde kalmışlardı. Ben de bu durumu fırsat bilerek ilçe temsilcimiz aracılığıyla kendilerini evime çay içmeye davet ettim. Sağ olsunlar davete icap ettiler. İki kişiyle körleme olarak birer parti oynadım. Bende eksik buldukları şeyleri sordum. Öncelikle açılış çalışmam gerektiğini söylemeleri üzerine böyle bir

çalışmayı yapabilecek imkânımın olmadığını belirttim. Onlar da bana “Keşke Mersin’de olsaydın, sana yardımcı olurduk.” dediler. Bunun benim için sorun olmadığını, ayda bir kez de olsa 220 km’lik yola seve seve katlanabileceğimi söyledim. Sonrasında da dediğimi yaptım ve ustalarla 2-3 kez görüştüm. Bayağı faydası oldu. Daha sonra bir arkadaşım aracılığıyla FM Selim Gürcan’ın eğitim CD’lerinden haberdar oldum. Onları da temin ederek bilgilerimi artırdım. CD’ler tamamen görme engellilerin durumuna uygun olmasa da işimize yarıyordu. Daha sonra GM Barış Esen’in Adana’da ikamet ettiğini öğrendim. Körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz. Bunu duyarım da hiç durur muyum! Hemen üstadın numarasını buldum ve kendisini aradım. Allah razı olsun. Mütevazı bir insan. Kendisiyle dört kez görüştüm. Önceden oynadığım partilere analiz yaptı. Ben de bunları ses kayıt cihazıma kaydederek bilgisayarımda defalarca dinledim. Bu bilgilerle 2012 Türkiye Görme Engelliler Şampiyonası’na katıldım. 8 tur sonunda 6 puanla milli takım aday kadrosuna alındım. Kamp eğitiminden sonra milli takıma alındım. İlk milli takım tecrübemi 2012 Temmuz ayında Litvanya’da düzenlenen uluslararası görme engelliler satranç turnuvasında yaşadım. Turnuvadaki partileri

Dal, GESFE Başkanı Abdullah Çetin, Mümin Aksu ve Kerim Altınok ile birlikte

GM Barış Esen'e analiz yaptırдыm. Bu analizleri de defalarca kayıttan dinledim. Üstat bol bol kombinezon çalışmamı ve oyunortası bilgilerimi geliştirmemi söyledi. 9 Ağustos 2012'de Hindistan'da yapılacak olan Görme Engelliler Olimpiyatı'na hazırlık yaparken 3 Ağustos 2012'de merhum babamı hastaneye kaldırdık. Bu nedenle turnuvaya katılamadım. Babamın durumu beni oldukça üzmüştü. Bir buçuk ay kadar satranç çalışmadım. Daha sonra oyunortası bilgilerimi FM Selim Gürcan vasıtasıyla geliştirdim. İnternet üzerinden bol bol satranç oynadım ve kombinezon çözdüm. Böylece turnuvaya hazırlanmış oldum.

Görmediğiniz gibi ellerinizi de kullanamıyorsunuz. Bunların sonucu olarak da tam anlamıyla körleme oynuyorsunuz. Böyle bir durum çok zor değil mi?

Gözlerimi kaybetmeden önce satranç hakkında bazı sözler işitmişim: Arabistan'da satrancı develerin üstünde oynuyorlarmış. Allah Allah, devenin üstünde insan zor dururken satranç taşları nasıl durur ki, diye kendi kendime soruyordum. Kör olunca bunun da cevabını öğrenmiş oldum. Elbette görmeden hatta taşlara bile dokunmadan satranç oynamanın zorlukları var, her şeyden önce görenlere çok daha fazla konsantrasyon gerektiriyor.

Bütün bunlara rağmen görme engelliler Türkiye şampiyonusunuz! Bu başarınız da ödül töreninde "azmin zaferi" olarak dile getirildi! Alkış tufanına tutuldunuz. Şampiyon olmak nasıl bir duygu?

Bu soruyu benden önce eşime sormanızı isterdim. Her turda yanımda olan, benimle birlikte saatlerce masada oturan ve şampiyon olduğumu duyduğunda sevinçten gözyaşlarını tutamayan sevgili karıma! Onun sevincinin benim sevincimden daha fazla olduğunu fark ettim. Güzel bir duygu, çok güzel. Sevdiklerinizi ve sevenlerinizi sevindirmekse daha bir güzel.

Şampiyonluk yolunda ilerlerken

sizi en çok kaçınıcı turdaki rakibiniz zorladı?

Tek beraberliğim olan ve turnuva katılımcılarının en yüksek reytingine sahip olan 5. turda karşılaştığım Çankaya Belediyesi sporcularından İsmail Demirel.

Peki, şampiyonadaki en beğendiğiniz maçınız?

İsmail Aldemir'e karşı oynadığım parti.

Söyleşimin sonuna yaklaşırken eklemek istedikleriniz?

Görme engelliler için satranç eğitimini ve satranç kaynaklarını yetersiz buluyorum. Eğitim nasıl olmalı onu tam bilemiyorum, belki işe görme engelliler okullarından başlanabilir. Kaynaklara gelince ülkemizde pek çok satranç kaynağı mevcut. Bunların görme engellilerin de istifade edebilecekleri hale getirilmesini ve bizlerin kullanımına sunulmasını arzu etmekteyim. Bu yazıyı okuyacak kişilerden ricamsa bizler için bir kitap okumaları! Binlerce görmeyen için insan ömründe bir kitap okumanın çok da uzun bir süre almayacağını düşünüyorum.

Ayrıca bu başarıya ulaşmama vesile olan, satrancımı ilerletmemde emeği geçen başta GM Barış Esen ve FM Selim Gürcan olmak üzere tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Söyleşi için biz de size çok teşekkür eder, şampiyonluğunuzdan dolayı bir kez daha kutlarız!

İbrahim Dal – İsmail Aldemir

G. E. Türkiye Şampiyonası

Antalya 2013

Analiz: Selim Gürcan

1.d4 d5 2.♘f3 e6 3.c4 c6 4.e3 ♘f6
5.♙d3 ♙d6 6.♗c3 b6

Siyahlar fil problemini bu şekilde çözmek istiyor. Çok rastlanan bir hamle değil. 6...♗bd7 7.0-0 8.e4 d×e4 9.♗×e4 ♗×e4 10.♙×e4 h6 11.♙c2 e5 devamı yolu daha çok tercih edilir.

7.0-0 ♖c7

Siyahlar roku geciktiriyor.

8.c×d5 e×d5 9.h3 h6 10.♙d2

Beyaz basitçe gelişime devam eder. Şimdi siyahın niyeti ortaya çıkıyor.

10...g5

İlginç bir fikir. Siyahlar oldukça rahatsız edici bir plan uyguluyor. Kapalı konumlarda erken rok atmalara karşı bu şekilde saldırılar etkili olabilir. Yalnız konum kapalı değilse veya merkez açılacak durumda ise bu tur saldırılar kötüdür.

11.♞c1

İbrahim Dal sakin bir şekilde kalesini tempo ile geliştiriyor. Fikir 12. ♗b5. Siyah önlem almak zorunda.

11...a6 12.e4!

Kanattan atağa karşı merkezden cevap! Merkez sağlam değilken kanattan atak sağlıklı değildir.

12...d×e4 13.♗×e4 ♗×e4 14.♙×e4

Siyahların şahı ortada ve gelişimi çok kötü. Beyaz siyahın şüpheli planını dakik bir şekilde çürüttü.

14...g4 15.h×g4 ♙×g4 16.♖c2 ♙d7
17.♞fe1

Beyaz taşların hepsi oyunda. Artık siyah şah kendi canını düşünmeli.

17...♙d8 18.♗e5

Atlar rakip hedeflere yakın olmalı. Beyazlar en etkili hamleyi yaparak vakit kaybetmiyor.

18...♙×e5 19.d×e5 ♞a7 20.♙c3 ♞g8
21.♞cd1 ♙c8 22.♙f5 ♞g5 23.♙×d7+
♗×d7 24.e6

Beyaz kaleler bitirici darbeyi vuracak.

24...f×e6 25.♞×e6 ♗e5

Baskı altında siyah hata yapıyor. Böyle zor bir durumda kaçınılmaz.

26.♙×e5 ♞×e5 27.♞×c6 1-0

Şah kanadında temelsiz saldırıya karşı nasıl oynanacağına dair güzel bir örnek.